

Αθήνα, 17/2/14

Προς:

Υπουργείο Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής

Μεσογείων 119, 101 92 Αθήνα

Υπ' όψη : Υπουργού κου Ι. Μανιάτη

Υφυπουργού κου Α. Παπαγεωργίου

Γεν. Γραμματέα κου Κων/νου Μαθιουδάκη

Θέμα : Πρόταση της Ε.Ε. για «Κλίμα – Ενέργεια προς το 2030»

Αξιότιμε κε Υπουργέ, κε Υφυπουργέ και κε Γενικέ

Καταρχήν θα θέλαμε να σας ευχαριστήσουμε για την πρόσκληση, την συμμετοχή και το βήμα που μας παραχωρήσατε στην εκδήλωση που διοργάνωσε το Υπουργείο σας την 13^η Φεβρουαρίου με θέμα την πρόταση της Ε.Ε. για το πακέτο «Κλίμα – Ενέργεια προς το 2030». Όσον αφορά τις θέσεις - προβληματισμούς του συνδέσμου μας στα ερωτήματα που εγγράφως υποβάλλατε και συνοπτικά εκθέσαμε στην διάσκεψη, καταρχήν είναι:

1^ο ερώτημα: *Στην ευρωπαϊκή πορεία προς μια οικονομία χαμηλού άνθρακα, που απαιτείται για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της Κλιματικής Αλλαγής, πώς χαρακτηρίζετε την προτεινόμενη δέσμη «Κλίμα-Ενέργεια προς το 2030»; Συμφωνείτε με τους δεσμευτικούς στόχους; Στηρίζει την ασφάλεια ενεργειακού εφοδιασμού; Βοηθά στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας; Στηρίζει τα ευάλωτα νοικοκυριά;*

Με βάση την αποκτηθείσα εμπειρία του προηγούμενου συνδυασμού στόχων για το 2020 και ειδικότερα του σκέλους για τις ΑΠΕ, εκτιμούμε πως ορθά η Ε.Ε. δεν στοχοθετεί κεντρικά τους επιμέρους εθνικούς στόχους, αλλά περιορίζεται μόνο στον συνολικό Ευρωπαϊκό. Οι αστοχίες, υπερβολές, ελλείμματα και αστάθμητοι παράγοντες που εμφανίστηκαν-παρενέβησαν (π.χ. οικονομική κρίση) στην πορεία για το 2020 έχουν αφήσει βαριά την σκιά τους σε όλους τους συμμετέχοντες stakeholders.

Η ευελιξία σε εθνικό επίπεδο για τον καθορισμό μιας ενεργειακής πολιτικής βασισμένης στα πραγματικά δεδομένα της κάθε οικονομίας φαντάζει περισσότερο από ποτέ απαραίτητη. Το επιχειρούμενο από την Ε.Ε. re-engineering του τομέα ενέργειας, για φορείς πέραν των καθαρά περιβαλλοντικών, δεν μπορεί να εκλαμβάνει δογματικό χαρακτήρα και μάλιστα ασχέτως του οικονομικού περιβάλλοντος. Για να μην πλατειάζουμε, είναι πλέον προφανές πως η μετάβαση σε φιλόδοξα και έξωθεν δεσμευτικά ποσοστά διείσδυσης ΑΠΕ απαιτεί τεράστιο όγκο έργων όχι μόνο παραγωγής της πράσινης ενέργειας αλλά και υποδομών αποτελεσματικής και αποδοτικής για όλους διαχείρισης της στοχαστικότητας και της μεταφοράς της. Επιπλέον απαιτεί αποσύρσεις ταμειακά φθηνών ορυκτών μονάδων προς

αποφυγή όξυνσης της ηλεκτροπαραγωγικής υπερδυναμικότητας (overcapacity). Οι συνθήκες όμως οικονομικής συστολής και αυστηρού μονεταρισμού που επικρατούν και εκπορεύονται κεντρικά από την Ε.Ε., έρχονται σε πλήρη αντίθεση με ότι θα απαιτείτο για την επίτευξη φιλόδοξων στόχων ΑΠΕ, δηλαδή αύξηση της ρευστότητας μέσω και της ποσοτικής χαλάρωσης (quantitative easing) στο Ευρωσύστημα. Αύξηση ρευστότητας όχι μόνο για να υπάρχουν διαθέσιμα κεφάλαια για τις επιχειρήσεις που θα κληθούν να επενδύσουν στα νέα έργα, αλλά και για να μπορούν οι καταναλωτές να «αντέξουν» οικονομικά την μετάβαση αναλαμβάνοντας το κόστος, αφού νομοτελειακά και ορθά αυτό εκεί μετακυλύεται. Με άλλα λόγια η επιθετική μετάβαση στις ΑΠΕ δεν γίνεται ούτε για τους παραγωγούς εξοπλισμού-εγκαταστάτες ούτε για τους ηλεκτροπαραγωγούς μεμονωμένα. Το συνεπαγόμενο κόστος των επενδύσεων μόνο παροδικά χρηματοδοτείται από αυτούς, καταληκτικά όμως ανακτάται από τους καταναλωτές, οι οποίοι με την σειρά τους θα πρέπει να έχουν το διαθέσιμο εισόδημα για να το αναλάβουν. Σε διαφορετική περίπτωση οι περιοδικές καταρρεύσεις των επενδύσεων στην διαδρομή προς τους φιλόδοξους στόχους μοιάζουν αναπόφευκτες.

Επιπλέον παράμετρος υπέρ της αποκεντρωμένης στοχοθέτησης για τις ΑΠΕ (από τις Εθνικές Κυβερνήσεις δηλαδή), είναι η ζητούμενη εξασφάλιση υψηλής προστιθέμενης αξίας για την χώρα μέσω της αντίστοιχα υψηλής συμμετοχής εγχώριων παικτών στο εγχείρημα και σε κάθε στάδιο του. Χωρίς προφανώς να αποστρέφεται κανείς τους ξένους επενδυτές στον κλάδο οι οποίοι σε ένα λελογισμένο ποσοστό σταθεροποιούν και προβάλλουν θετικά την επενδυτική εικόνα της χώρας στο εξωτερικό, ο μη εξαγωγικός χαρακτήρας (στο ορατό μέλλον τουλάχιστον) του προϊόντος της παραγόμενης ενέργειας ΑΠΕ περιορίζει την οικονομική ωφελιμότητα της μονομερούς επέκτασης τους. Επειδή για τις επενδύσεις αυτές σημαίνων παράγοντας είναι το ισοζύγιο εισροών-εκροών συναλλάγματος που επιφέρουν καθ' όλη την διάρκεια ζωής τους, είναι ακρογωνιαίο να μην μετατραπεί ο εγχώριος ανανεώσιμος πλούτος σε ισοδύναμα εισαγώγιμο προϊόν μέσω της αθρόας εκροής μερισμάτων στο εξωτερικό. Η έξωθεν επιθετική στοχοθέτηση ΑΠΕ ασχέτως των εγχώριων οικονομικών συνθηκών και η βεβιασμένη ανάπτυξη τους ίσως μονομερώς από ξένους παίκτες, εφόσον οι εγχώριοι λόγω της ύφεσης αδυνατούν να παρακολουθήσουν, εμπεριέχουν ιδιαιτέρως τον κίνδυνο αυτό.

Τέλος με το νέο σύστημα διακυβέρνησης (όπως αναφέρεται στο σχετικό κείμενο της Ε.Ε.) τα εθνικά πλέον σχέδια για ανταγωνιστική, ασφαλή και βιώσιμη ενέργεια που θα καταρτιστούν από τα Κράτη-Μέλη, μέσω μιας επαναληπτικής διαδικασίας παρακολούθησης με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, θα διασφαλιστεί ότι παραμένουν επαρκώς φιλόδοξα και ότι δεν εγκαταλείπονται. Έτσι εξισορροπείται και προασπίζεται το απαραίτητο επίπεδο προόδου στις ΑΠΕ, ενώ στον εθνικό ενεργειακό σχεδιασμό-στοχοθέτηση που θα γίνεται πλέον εγχώρια, θα έχουν ευκαιρία συμμετοχής και τεκμηριωμένου λόγου όλα τα εμπλεκόμενα μέρη.

2ο Ερώτημα: Ποιες είναι οι αλληλεπιδράσεις των στόχων της δέσμης σε σχέση με τις απαιτήσεις της δικής μας εθνικής πορείας προς μια οικονομία χαμηλού άνθρακα, λαμβάνοντας υπόψη τη σημερινή οικονομική κατάσταση, αλλά και την επιτακτική ανάγκη τόσο για διακοπή απώλειας, όσο και για δημιουργία νέων θέσεων εργασίας;

Η Ε.Ε. σε παγκόσμιο επίπεδο ευθύνεται μόλις για το 11% των εκπομπών CO2 την στιγμή που οι αναπτυσσόμενες χώρες εκπέμπουν το 60% των ρύπων. Ο συσχετισμός αυτός καταρχήν δεικνύει τις δράσεις που οφείλει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αναπτύξει εκτός αυτής σε διεθνές επίπεδο, αν θέλει να υπάρξει πραγματικό αποτέλεσμα για το κλίμα. Η «μετανάστευση» της οικονομικής ανάπτυξης εκτός Ε.Ε. προς τις αναπτυσσόμενες χώρες επιτείνει τον σκεπτικισμό.

Ο στόχος για 40% μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα έως το 2030 σε σχέση με τα επίπεδα του 1990, εν γένει περιλαμβάνει μεγάλη ποικιλία διαφορετικών δράσεων και παρεμβάσεων σε όλο το φάσμα της παραγωγής, διαχείρισης και κατανάλωσης ενέργειας. Λαμβάνοντας υπόψη πως η ενέργεια αποτελεί τον θεμέλιο λίθο της οικονομίας, ο στόχος αυτός θα πρέπει να αξιοποιηθεί σε βάθος και με την μεγαλύτερη δυνατή συμμετοχή της κοινωνίας σε προγράμματα βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης, ωφέλιμης εξοικονόμησης μέσω της «έξυπνης» διαχείρισης και όχι μέσω ύφεσης και στερήσεων και βεβαίως της τεχνολογικά λελογισμένης και οικονομικά αποδοτικής κάθε φορά αύξησης της διείσδυσης των ΑΠΕ στα πλαίσια ενός εθνικού ενεργειακού σχεδιασμού βασισμένου στις οικονομικές δυνατότητες και προτεραιότητες της χώρας και την διατηρήσιμη και όχι συγκυριακή αύξηση της απασχόλησης.

3ο Ερώτημα: Ποιά είναι τα πιο σημαντικά στοιχεία της δέσμης που οφείλουμε να κρατήσουμε και ποια είναι αυτά τα οποία θα πρέπει να προσπαθήσουμε να βελτιώσουμε ή και να τροποποιήσουμε;

Η έννοια της ενεργειακής απόδοσης στην δέσμη μέτρων για το 2030 οφείλει να ποσοτικοποιηθεί επαρκώς, διότι αποτελεί βασικό συστατικό (όχι όμως το μόνο) της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας. Η παρούσα μάλιστα συγκυρία δημόσιας ευαισθητοποίησης έως και ανοικτής σύγκρουσης περί του ενεργειακού κόστους κυρίως της βιομηχανίας, την καθιστά επιτακτική. Μελέτες επί της ενεργειακής έντασης των ευρωπαϊκών βιομηχανιών σε σχέση με των υπολοίπων σε απόλυτη αλλά και ανηγμένη βάση ανά μονάδα προστιθέμενης αξίας ή ακαθάριστου παραγόμενου προϊόντος όπως είδαν το φως της δημοσιότητας το τελευταίο διάστημα, έδειξαν ότι η ενεργειακή φυσιολογία των Ευρωπαϊκών βιομηχανιών απέχει σημαντικά αυτής των αναπτυσσόμενων χωρών. Βεβαίως οι μέσοι όροι από μόνοι τους δεν λένε πολλά, αφού κάθε βιομηχανικός κλάδος έχει εντελώς διαφορετικούς συντελεστές ενεργειακής εξάρτησης. Το που «στέκεται» η Ελλάδα σε όλο αυτό το φάσμα και που υπάρχουν ευκαιρίες αύξησης της ενεργειακής απόδοσης και συνεπώς αύξησης της ανταγωνιστικότητας οπωσδήποτε πρέπει να προσδιορισθεί περαιτέρω και φιλόδοξα να στοχοθετηθεί. Επίσης μέσω της ποσοτικοποίησης και στοχοθέτησης της έννοιας της ενεργειακής απόδοσης θα αποφευχθούν και η εκ παραδρομής ενδεχόμενες συγχύσεις της με την ευρύτερη έννοια της παραγωγικότητας των ελληνικών επιχειρήσεων και της οικονομίας οφειλόμενων σε εντελώς διαφορετικούς παράγοντες.

Τέλος η μεταρρύθμιση του συστήματος εμπορίας ρύπων πρέπει να είναι τέτοια που να συνδυάζει την βιωσιμότητα της χρηματοδότησης των πράσινων επενδύσεων με την ανταγωνιστικότητα των υπολοίπων τομέων της οικονομίας. Η μεγάλη «ψαλίδα» μεταξύ των προσδοκιών επί των τιμών CO₂ που ζήσαμε την τελευταία βετία και των τιμών που εν τέλει ισχύουν, η ποσότητα των δικαιωμάτων εκπομπών που τελικά δημοπρατήθηκαν στο Ευρωσύστημα σε συνδυασμό και με την ύφεση που περιόρισε την ζήτηση τους, δημιούργησαν ισχυρούς κλυδωνισμούς εκατέρωθεν. Συνεπώς οι όποιες μεταρρυθμίσεις υιοθετηθούν θα πρέπει να καθιστούν το σύστημα ευπροσάρμοστο στις συνθήκες και τις διακυμάνσεις της οικονομίας και βεβαίως να μην δημιουργούνται εκ συστήματος οικονομικά ελλείμματα ή πλεονάσματα προσδοκιών.

4ο Ερώτημα: Υπάρχουν τομείς, σχετιζόμενοι με την ενέργεια, στους οποίους η χώρα θα πρέπει να εστιάσει προκειμένου να αποτελέσουν τα συγκριτικά και ανταγωνιστικά της πλεονεκτήματα; Μπορούν να ενταχθούν τέτοιοι τομείς με ποσοτικοποιημένα κριτήρια στην παραπάνω δέσμη μέτρων;

Η δυναμικότητα των διεθνών ηλεκτρικών διασυνδέσεων της χώρας θα μπορούσε να στοχοθετηθεί και να ενισχυθεί στοχεύοντας στις εξαγωγές ενέργειας ΑΠΕ (συνεπικουρούμενου και του ενιαίου ευρωπαϊκού στόχου για το 2030) αλλά και στην άμβλυση των επιπτώσεων της αστάθειας τους εγχωρίως. Σήμερα υπάρχει σημαντικό έλλειμμα ηλεκτρικής επικοινωνίας με τον πυρήνα της Ευρώπης, οφειλόμενο εν πολλοίς στην γεωγραφική θέση της χώρας μας στο άκρο των Βαλκανίων. Ο παράγων αυτός καθιστά αυξημένο το κατά αρχήν κόστος ενός τέτοιου εγχειρήματος ενώ η επάρκεια ηλεκτρικής ισχύος στην Ευρώπη δεν βοηθά εξαρχής τους συντελεστές αξιοποίησης νέων γραμμών. Σε κάθε περίπτωση για να υπάρχει ουσία θα πρέπει να υπάρχει και βούληση από πλευράς Ε.Ε. να στηριχθούν οικονομικά τέτοιου είδους έργα ενεργειακής ολοκλήρωσης της Ευρώπης στο πλαίσιο της αποτελεσματικότερης διείσδυσης των ΑΠΕ, της εξοικονόμησης έργων αποθήκευσης αφού η μεγέθυνση του όγκου ελέγχου και η αύξηση του ετεροχρονισμού αμβλύνει τις απορρίψεις και άρα τις ανάγκες/κόστος για αποθήκευση. Είναι προφανές ότι τέτοιου είδους project η χώρα από μόνη της δεν θα μπορούσε πολιτικά και οικονομικά να προωθήσει, οπότε η συμπερίληψη τους σε Ευρωπαϊκή δέσμη μέτρων φαίνεται μονόδρομος. Η συγκυρία της θέσπισης ενός κεντρικού ευρωπαϊκού στόχου ως προς τις ΑΠΕ εκτιμούμε ότι συνάδει προς την κατεύθυνση αυτή.

Αξιότιμε κε Υπουργέ, κε Υφυπουργέ και κε Γενικό

Γνωρίζουμε όλοι ότι τα θέματα της ηλεκτρικής ενέργειας έχουν εσχάτως καταστεί φλέγοντα για μια σειρά από λόγους που επιγραμματικά άπτονται του κόστους, της ύφεσης, του περιβαλλοντικού αποτυπώματος αλλά και της ανελαστικής commodity μορφής του προϊόντος. Ο Σύνδεσμος μας, επιχειρηματικά και επιστημονικά σταθερά προσανατολισμένος, είναι πρόθυμος να συνδράμει κάθε προσπάθεια σας τόσο στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Προεδρίας και του δύσκολου ρόλου που έχετε αναλάβει, αλλά και σε κάθε πρωτοβουλία σας για βιώσιμο και οικονομικά αποδοτικό για όλους ενεργειακό σχεδιασμό.

Για τον ΣΠΕΦ με εκτίμηση,

Στέλιος Λουμάκης – Πρόεδρος
Όλγα Αγγελοπούλου – Γεν. Γραμματέας